

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Kritik mot dåvarande kanslichefen i Vellinge kommun för ett e-postmeddelande som kunde uppfattas som en påtryckning på en kommunmedlem att inte överklaga kommunala beslut

Beslutet i korthet: Den dåvarande kanslichefen i Vellinge kommun skickade ett e-postmeddelande till en kommunmedlem som vid flera tillfällen överklagat kommunala beslut. I meddelandet föreslog han att de skulle träffas och diskutera hur de kunde kommunicera på ett bättre sätt. Han beskrev rättsliga processer som ett väldigt omständligt, resurskrävande och långsamt sätt och att bådas tid och resurser kunde användas bättre.

JO uttalar att en företrädare för det allmänna måste säkerställa att hans eller hennes uttalanden och ageranden inte kan uppfattas som påtryckningar för att få en enskild att avstå från sin lagstadgade rätt att överklaga. Detta gäller också i fråga om kontakter som saknar koppling till ett enskilt ärende.

Även om kanslichefens syfte var att lämna service fanns en tydlig risk för att e-postmeddelandet skulle uppfattas som en påtryckning på kommunmedlemmen att inte överklaga kommunala beslut. Kanslichefen kan därför inte undgå kritik för agerandet.

Anmälan

I en anmälan till JO den 7 augusti 2025 klagade AA på BB, som vid denna tidpunkt var kanslichef i Vellinge kommun. Enligt anmälan försökte BB i ett e-postmeddelande den 6 augusti 2025 påverka AA, som vid flera tillfällen överklagat kommunala beslut, att avstå från att använda sig av rätten till laglighetsprövning.

AA bifogade e-postmeddelandet där BB bl.a. skrev följande.

Hej ... och [AA]!

Mitt namn är [BB] och jag är ny kanslichef och kommunjurist i Vellinge kommun. Sedan jag började ... har era namn dykt upp vid många tillfällen gällande inkomna mejl och överklaganden. Vid flera tillfällen har ni fått rätt, medan det i andra fall blivit tvärtom.

Jag skulle gärna vilja träffa er och diskutera hur vi kan kommunicera på ett bättre sätt. Om det är så att kommunen inte följer gällande lagar så vill vi givetvis göra om och göra rätt, men rättsliga processer är ett väldigt omständligt, resurskrävande och långsamt sätt. Jag skulle vilja hitta ett bättre sätt för oss att

kommunicera så att både ni och vi kan använda vår tid och våra resurser på ett bättre sätt.

Utredning

Kommunstyrelsen i Vellinge kommun uppgav bl.a. följande.

Underlag för detta yttrande utgår från genomförda samtal med Vellinge kommuns kanslichef. I samtalen med kanslichefen framkommer med all tydlighet ambitionen och den goda viljan att hjälpa ... AA att få svar på det som uppfattats som frågor... Olyckligtvis har ... AA tolkat e-posten, daterad 6 augusti 2025, från kanslichefen på ett sätt som inte var avsändarens avsikt och intention. Kanslichefens avsikt var enbart välsinnad och ämnad att lämna service till berörda kommunmedborgare. Bakgrunden till agerandet från kanslichefen är att ... [AA] ... återkommande kontakter kommunen i samma frågor via e-post med endast ordalydelsen ”Påminnelse”. Samtliga av frågeställningarna är sedan tidigare redan besvarade av kommunen.

Vellinge kommun konstaterar, precis som anmälaren själv anför, att e-posten från kanslichefen skickades utan att vara kopplad till något specifikt ärende. Det handlade om ett erbjudande till ... AA att komma till tals och få berätta för kommunen vad de vill och förhoppningsvis reda ut missförstånd.

Kanslichefen, och alla anställda i Vellinge kommun, har i uppdrag att lyssna på medborgarna. Förvaltningslagen 6 § stadgar att kommunens tjänstepersoner ska ge medborgarna service:

En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen.

Vellinge kommun anser att agerandet om uppfyllande av serviceskyldigheten enligt Förvaltningslagen är förenlig med Regeringsformens krav på opartiskhet och saklighet.

Inte heller vid en objektiv bedömning av kanslichefens e-post till ... AA kan opartiskheten och sakligheten enligt RF 1:9 ifrågasättas. Ett erbjudande om att få komma till tals och förklara vad de vill är inte en antydning om att inte få överklaga.

Vellinge kommuns kanslichef har getts möjlighet att lämna synpunkter på detta yttrande och han har tagit del av kommunstyrelsens yttrande. Kanslichefen har ingen erinran mot kommunstyrelsens yttrande.

AA kommenterade remissvaret.

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen ska myndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter beakta allas likhet inför lagen och iaktta saklighet och opartiskhet.

Bestämmelsen omfattar inte bara hur en sak rent faktiskt har handlagts och vilka verkliga skäl som ligger bakom ett beslut eller annat handlande från en myndighet. Även hur en myndighets eller en tjänstemans agerande har uppfattats är av betydelse. Redan risken för att andra kan uppfatta att saklighet och opartiskhet inte iakttas är tillräckligt för att handlandet ska kunna anses strida mot bestämmelsen. (Se Bull och Sterzel, Regeringsformen – en kommentar, [2023, JUNO], s. 57 och JO 2021/22 s. 402, dnr 3718-2020 m.fl.)

Av 13 kap. 1 § kommunallagen framgår att varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av ett kommunbeslut prövat genom att överklaga det till förvaltningsrätten.

Laglighetsprövningsinstitutet värnar om den lokala demokratin och den kommunala självstyrelsen. Grundtanken är att alla medlemmar i en kommun är delaktiga i hur de kommunala angelägenheterna sköts och att de därmed har ett berättigat intresse av att få till stånd en laglighetskontroll av besluten. (Se prop. 2016/17:171 s. 252.)

Bedömning

Av utredningen framgår att AA vid flera tillfällen hade överklagat kommunala beslut. Det aktuella e-postmeddelandet måste ses i ljuset av det.

JO har i tidigare beslut betonat vikten av att företrädare för det allmänna respekterar den lagstadgade rätt som en kommunmedlem har att få lagligheten av ett kommunalt beslut prövat av domstol. JO har bl.a. uttalat att en företrädare för en kommunal eller statlig myndighet allmänt sett bör vara mycket återhållsam med att ta kontakt med en enskild som är part i ett ärende där det allmänna, t.ex. en kommun, har intresse av utgången. Det får över huvud taget inte förekomma något som kan uppfattas som påtryckningar. Redan att väcka frågan om den enskilde vill överväga att återkalla ett överklagande, utan att den enskilde gett anledning till det, måste anses olämpligt. (Se mitt beslut den 14 november 2023, dnr 6045-2022, och JO 2010/11 s. 558, dnr 5386-2008.)

En företrädare för det allmänna måste alltså säkerställa att hans eller hennes uttalanden och ageranden inte kan uppfattas som påtryckningar för att få en enskild att avstå från sin lagstadgade rätt att överklaga. Detta gäller också i fråga om kontakter som saknar koppling till ett enskilt ärende.

I sitt remissvar har kommunstyrelsen beskrivit bakgrunden till e-postmeddelandet och framhållit att kanslichefens avsikt enbart var välsinnad och ämnad att lämna service. Även om detta var BB:s syfte fanns en tydlig risk för att e-postmeddelandet skulle uppfattas som en påtryckning på AA att inte använda sin lagstadgade rätt att överklaga kommunala beslut. BB har därmed agerat i strid med kravet på opartiskhet och saklighet i regeringsformen och kan inte undgå kritik för det.

Vad som i övrigt kommit fram i ärendet föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Rebecka Rynning har föredragit ärendet och tf. byråchefen Cecilia Melander har deltagit i beredningen.